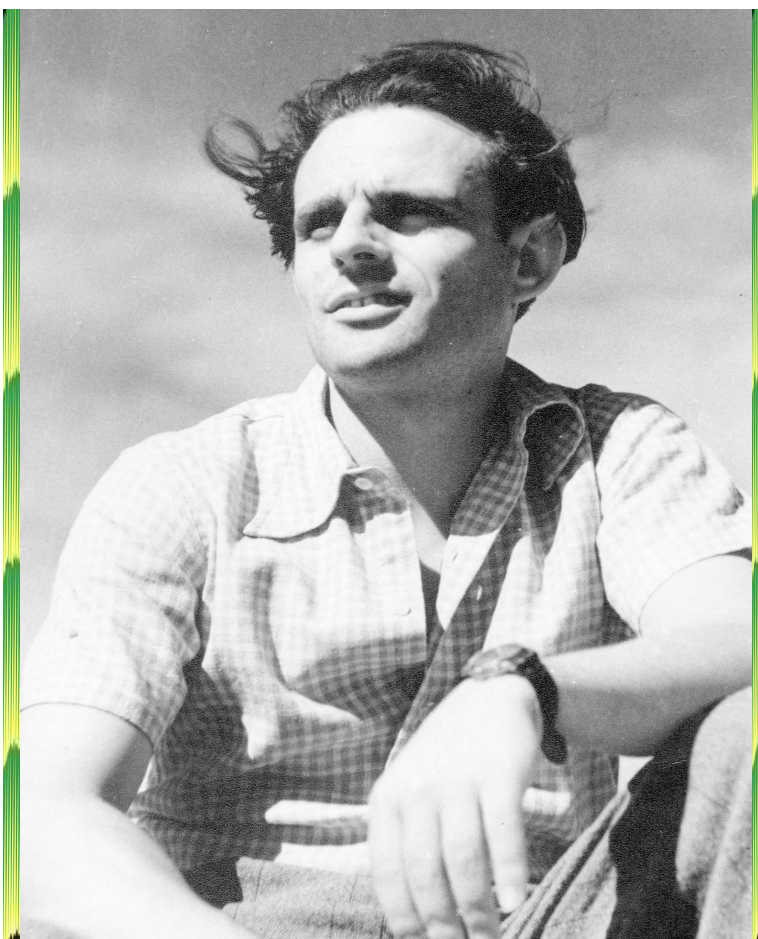




**DOSSIER DE
POEMES ADREÇAT
A ALUMNES
D'EDUCACIÓ
INFANTIL I
PRIMÀRIA**



D'esquerra a dreta: Vicenç Arís, Manola Punsola, Enric Fité i Josep Punsola el 1945

SELECCIÓ DE POEMES DE JOSEP PUNSOLA I VALLESPÍ

de l'**Obra poética completa**. Edició a cura de Maria-Mercè Bruguera.
Barcelona: Altafulla, 1989

Proposta per a les escoles
d'educació infantil i primària

SELECCIÓ DE POEMES DE JOSEP PUNSOLA I VALLESPÍ

EDUCACIÓ INFANTIL

selecció realitzada per Meritxell Llivina Vinyals

EDUCACIÓ INFANTIL

- Blat
- Cuca de llum
- Escarbató
- Botó
- Burriac
- Paraigües

BLAT

Gra
xic
fa
pa
ric.

CUCA DE LLUM

Petit
acordió
que de nit
fa claror.

ESCARABATÓ

Quina il·lusió,
menjar fulleta
amb samarreta
del «Mataró»!

BOTÓ

El botó
se'n va,
i el trau no
pot menjar.

BURRIAC

Sento el respir de la costa
que se m'entra pit endins;
amb cançons en l'or de posta
té estrofes de verd de pins.

PARAIGÜES

Tant de parar aigua,
tant vestir de dol,
el pobre s'enaigua,
es plany i es condol...

SELECCIÓ DE POEMES DE JOSEP PUNSOLA I VALLESPÍ

EDUCACIÓ PRIMÀRIA. CICLE INICIAL

selecció realitzada per Meritxell Llivina Vinyals

CICLE INICIAL

- Romanç de la coca
- Sant Iscle de Bellalta
- La gota sàvia
- Rauxa

ROMANÇ DE LA COCA

A Joan Bellalta, en la seva onomàstica,
dedico aquest aire de la diada.*

La mare els ha fet la coca:
una coca amb deu pinyons;
dos pinyons per a cada boca...
Quan la gana se'ls desboca
5 mengen tots com a lleons!
La mare no es fa il·lusions:
per a ella no hi haurà coca,
ni cap pinyó dels pinyons!
Cada llavi ensucradet
10 com una rosquilla tendra...
Ni una engruna en el platet,
ni cap bocinet per a vendre.
Quan s'obliden de la coca,
la mare rep deu petons,
15 dos petons de cada boca...
Que, si el petó se'ls desboca,
tots passen de bons minyons!

* * *

La mare troba els petons
més ensucrats que la coca,
20 la coca dels deu pinyons.

SANT ISCLE DE VALLALTA

Quatre carrers,
una plaça
i el campanar mai de massa.

On...?

5 Pregunta a la font;
ella canta i respon:

Sant Iscle
és un xiscle
blanc,

10 alegre,
al flanc
del Montnegre,
negre, negre...

Dóna, Déu,

15 avui, neu...

Quatre carrers,
una plaça
i un pamet de neu que es glaça.

On...?

20 Pregunta a la font;
ella canta i respon:

Sant Iscle
és un xiscle
blanc,

25 alegre,
al flanc
del Montnegre,
blanc, blanc...

LA GOTA SÀVIA

Gota del cel, que celeja,
ve a la terra a terrejar.
Tant de caure la mareja,
i s'atura a reposar.
5 Mentre penja de la branca,
la gota vinga pensar:
—Per fondre's al tocar terra,
tant de caure és caure en va...—
Rumia la gota sàvia
10 fins que el sol la ve a besar:
si venia de la boira,
a la boira va tornar.
Les gotes que no eren sàvies
i a la terra es van lliurar,
15 un dia de maig florien,
carn de rosa i de lilà.

RAUXA

Ha entrat giravoltant,
i ha anat seguint endavant,
ampla, prima, dreta, torta;
del gerro blanc expectant
5 ha fet reviure, un instant,
uns pètals de rosa morta,
i després d'alçar, jugant,
el fi serrell de l'infant,
sortia per l'altra porta.

SELECCIÓ DE POEMES DE JOSEP PUNSOLA I VALLESPÍ

EDUCACIÓ PRIMÀRIA. CICLE MITJÀ

selecció realitzada per Meritxell Llivina Vinyals

CICLE MITJÀ

- Marta xica, mar gran
- L'ocell de paper
- Sant Iscle de Bellalta
- Pedra Forca
- Cant dels Cims
- Les boirades
- Pluja a muntanya
- Rupit

MARTA XICA I MAR GRAN

A l'amigueta Marta Sala.

*Immensa eres tornant, diminuta,
diminut el mar.*

- Vols veure la mar?
Vine, Marta, vine...!
Què et plau més d'abastar:
l'aigua, la vela o la gavina?
- 5 Vols l'aigua...? És molt gran...
Mes no tant com et penses.
Si comparo la mar amb l'infant,
aniràs tu davant
amb secrets de carícies immenses.
- 10 Vols la vela...? És molt blanca...
Mes té un blanc que no lluu;
entre tot, una cosa li manca,
molt blanca, molt blanca,
que té, sols, el qui és com ets tu.
- 15 Potser vols la gavina...? És inquieta,
i té un vol sense nord;
té una ruta inconcreta,
una estrella discreta;
no com tu, l'estrelleta del cor.
- 20 Ho vols tot...? Ja és bastant...
Mes també el gran declina...
Veus la mar que és tan gran,
que és tan gran...?
Doncs et cap sencereta a la nina...
- 25 Sí, Marta, sí; tot:
l'aigua la vela i la gavina!

L'OCELL DE PAPER

Brodi's, també, homenatge a la grisa tragèdia de les coses insignificants.

Ni canta, ni vola,
ni sap què fer,
l'ocell de paper.

L'ocell no canta:

5 no brolla vida
de la complanta
sempre dormida.

I el cant que falla,

tot l'altre immola:

10 l'ala no salla,
l'ocell no vola.

Com que poc és

ser presoner
de no ésser res,

15 no sap què fer.

I en un racó,
joguina fútil,
jau de cantó
l'ocell inútil.

20 Fou modelat
per mà d'infància,
i abandonat
per inconstància.

I ara, tot sol,

25 sense esperança,
orfe d'un vol
que no s'atansa,

resta l'ocell de paper,

que ni canta, ni vola,

30 ni sap què fer.

SANT ISCLE DE VALLALTA

Quatre carrers,
una plaça
i el campanar mai de massa.
On...?
5 Pregunta a la font;
ella canta i respon:
Sant Iscle
és un xiscle
blanc,
10 alegre,
al flanc
del Montnegre,
negre, negre...
Dóna, Déu,
15 avui, neu...
Quatre carrers,
una plaça
i un pamet de neu que es glaça.
On...?
20 Pregunta a la font;
ella canta i respon:
Sant Iscle
és un xiscle
blanc,
25 alegre,
al flanc
del Montnegre,
blanc, blanc...

PEDRAFORCA

M'espera la baixa terra,
lluïta irada de l'avenc,
desferra contra desferra.

Oh, beneït Tu, que em dónes
5 llum d'uns instants sense reixa,
sense foscor, sense llimbs,
on el pensament no es corca.

Abans que me'n torni, deixa
que adori les llums dels cims,
10 i la del teu, Pedraforca!

CANT DELS CIMS

Roda pels cims, la il·lusió,
sobre testes enlairades
que em fan sentir l'emoció
d'aquelles hores passades.

5 Que, encara que tingui neu,
queda, calenta, una llàgrima,
per plorar-te, alt Pirineu,
i sentir-te dintre l'ànima,
tal com ets, sever i noble,
10 respirant a prop de Déu
amb els pulmons del meu poble,
Pirineu, alt Pirineu!

LES BOIRADES

Les boirades
són els vestits de les fades
abandonats damunt l'espectacle;
quan les fades estan cansades,
5 recullen les boirades,
i ens queda la muntanya amb son miracle.
No haureu vist mai les fades
bogejant despullades
on hi ha boirina a tot lloc?
10 A qui no hagi vist fades
per les cimes pelades,
li diré: Jo tampoc.
Mes jo sé que les fades
han semblat les boirades...!

PLUJA A MUNTANYA

La pluja, a muntanya,
no enganya.

La pluja remulla,
verdeja la fulla,
5 repinta els alts xops,
i fa més llustrosa
l'esquena dels llops.

La pluja, quan crida,
és la vida.

10 Refà els caminals,
i els brancams malalts,
i els prats que eren morts;
i els xops creixen alts,
i els llops molt més forts.

15 La pluja, a muntanya,
no enganya.

La pluja, quan crida,
és la vida.

RUPIT

Fill del cingle, vell, petit,
un poble, un poblet:
Rupit.

Un cinturó de riera
5 empedrat amb roques blanques,
quatre cases, un vell pont
i, en un raconet, la font
amb un cel folrat de branques.

Un crit de teules vermelles
10 damunt dels rocams corcats,

humitat a les clivelles,
heures negres als forats
i l'aigua que bot, lleugera,
com si portés un cabrit,
15 com si portés, la riera,
l'entranya del vell petit,
del vell poblet,
de Rupit...

SELECCIÓ DE POEMES DE JOSEP PUNSOLA I VALLESPÍ

EDUCACIÓ PRIMÀRIA. CICLE SUPERIOR

selecció realitzada per Meritxell Llivina Vinyals

CICLE SUPERIOR

- La mort
- Qui?
- L'espiga d'or
- Mataró
- Amistat, bandera blanca
- Sant Mateu

LA MORT

Ab, el gran neguit d'alliberar-me de crepuscles!

No fa tanta por la mort...
És fugir...
I arribar
a una immensa platja d'or,
5 per a no tornar a morir,
per a no tornar a marxar.

Aquest poema va ser editat per primera vegada en el recordatori-homenatge que el Gremi de les Belles Arts va oferir, el 20 de juny de 1949, a Josep Punsola. El signaven Jordi Arenas, Enric Torra, Josep Reniu, Jaume Arenas, Manuel Cuyàs, Josep Arenas, Joan Roig Sch. P., Joan Cobos, Marià Ribas, Joan Tutó i Joan Casas.

QUI...?

Ab, el descans amic amb què ens regalen els moments puerils...!

- Era una porcellana molt fina,
divina
porcellana de Xina;
una tassetta de fons tot nacrat,
5 d'un color blanc rosat.
Ornada de nines de peus diminuts,
punxeguts,
—trepig, damunt seda, de passos astuts?—.
També hom hi veia qualche mandarí,
10 i una princeseta: Fu-Li.
- Un dia, una perla s'esmunyia ambrina,
felina,
sobre un net espai de la tassa de Xina;
movia's silent, contenint l'alè
15 perfumat de te.
La líquida joia, on s'aturaria?
Cauria?
O el mandarí immòbil se l'engoliria?
O bé seria Fu-Li
20 amb el llavi de carmí?
Eren tals preguntes, no dites,
proscrites,
greu eloqüència de boques petites.
Tranquil·la, enmig d'elles, la perla passava:
25 lliscava, lliscava...
De sobte, fragant, corallina,
femenina,
gustà una boqueta en la tassa de Xina.
Capoll perfecte el llavi tot flama,
30 diminut Fuii-lama...!
Begué, aquest, un moment; després se n'anà,
s'allunyà...
La munió de nines mirà i remirà:
I la joia robada! Qui?
35 La boca...?
El magnat...?
La flama...?
Fu-Li...?

L'ESPIGA D'OR

Hem escollit l'espiga d'or
perquè ens parlava de cosa sagrada,
de ferment bo dins del cor
i d'unitat de garbera daurada.

5 I de terrers curulls de juny
plens de roselles dels colors més folls.
I de blat estret dins del puny
cara als camins que hem besat de genolls.

L'espiga moguda pel vent
10 era la mà que escrivia una ruta
en el màgic cel esplendent,
en el blau de la calma absoluta.

I ara aquesta mà ens ensenyava
a estrènyer ben fort la mà dels companys,
15 tancant el cercle que ens guardava
totes les segues que hem fet en mil anys.

Perquè duem a dins del cor
la terra que ens dona vida,
perquè ens fem nostra la crida
20 de tots els anys que s'han mort,
per tot el que no s'oblida
hem escollit l'espiga d'or.

MATARÓ

Si vas néixer de la mar com la petxina,
et voldria de la mar, com vela blanca,
oblidant-te un xic del fum que et despentina
i amb què el vers que em surt de dins se m'entrebanca.

5 Sobre el nacre de conquilla endormiscada,
les anyades que t'emboiren t'han gravat
xemeneies i una roda esbojarrada
on fulgura el crit pompós que et diu: CIUTAT.

 Cavallàs de ferro i foc va occir la pau:
10 va venir-nos, udolant, de Barcelona.
Va estremir-se esgarifat, el camí blau
on trenaven placideses sorra i ona...

 A gambades, va arribar-nos un progrés
que movia estranyes febres poble endins;
15 quan naixia el règim seu, prosaic i obès,
se'ns moria un regne verd, de mar i pins.

 El progrés, de tot això, no en feia cas;
damunt nostre, un peu aurora, un peu ocàs,
ens cridava: — Vent en popa! Tu, ja marxes!—

20 Mes jo, que sóc rebel, somniaré;
i, els genolls sobre les cendres, resaré
pels poemes que són morts sota les xarxes.

AMISTAT, BANDERA BLANCA

A Elisard Sala, gran amic.*

Sempre quelcom t'entrebanca...

No tot, al món, són febrers
amb florides d'ametllers
vestits de bandera blanca.

5 Sempre hi ha un giravolt cru
amb urpes de brancam nu
i estigmes de camí ral;
i un fracàs de tiges tendres
sota l'àrid de les cendres

10 i els drapets de carnaval.

Per això, quan sent la sang balba
l'alerta d'aquell pessic
de l'amic que és ben bé amic,
quan sent l'abraç que la salva,

15 per damunt del que entrebanca
li ve un record de febrer
amb florides d'ametller
vestit de bandera blanca.

SANT MATEU

Sant Mateu, turó de seny,
s'ha triat una miranda
que a una banda hi té Montseny
i la mar a l'altra banda.

5 Ja fa dies que diu l'ona
que a Sant Mateu vol pujar;
a Montseny, això, esperona,
i fa broma com la mar.

Sant Mateu va fent la seva:
10 rep, amable, els pelegrins,
molta amistat els manlleva

i els paga amb amor de pins;
els dóna repòs d'alzines,
de verd tendre dels seus prats,
15 de blau de serres veïnes
i de groc viril de blats.

I si algú enyora fresqueta
o el solet li porta son,
té preparat llit d'herbeta
20 prop, molt propet, de la font.

Però abans de tot, ple de seny,
des de la seva miranda
fa que adorin el Montseny
i la mar de l'altra banda;
25 doncs, malgrat tot, són amics,
mai la brometa els allunya:
que si en bromes hi ha pessics,
al fons dels tres, Catalunya.

Sant Mateu cridarà fort:
30 —Paraula de Sant Mateu
que, qui d'ambdós tingui cor
i m'agafi, sóc ben seu!—

Montseny i mar colliran
el repte, i voldran pujar;
35 tot seguit se'n desdiran,
i ho deixaran per a demà.

I així passarà cada hora:
Sant Mateu amb pelegrins;
moltes bromes cor enfora;
40 Catalunya cor endins.

Ja saps: si és que vols fresqueta
o el solet et porta son,
a Sant Mateu, llit d'herbeta
prop, molt propet, de la font.